

Program van beginselen der Christelijk-historische of Vrij-antirevolutionaire Partij

<https://hdl.handle.net/1874/235067>

M. J. J. X. 49. mm 11757
ge

Voorloopig vastgesteld

PROGRAM VAN BEGINSELEN

DER

CHRISTELIJK-HISTORISCHE

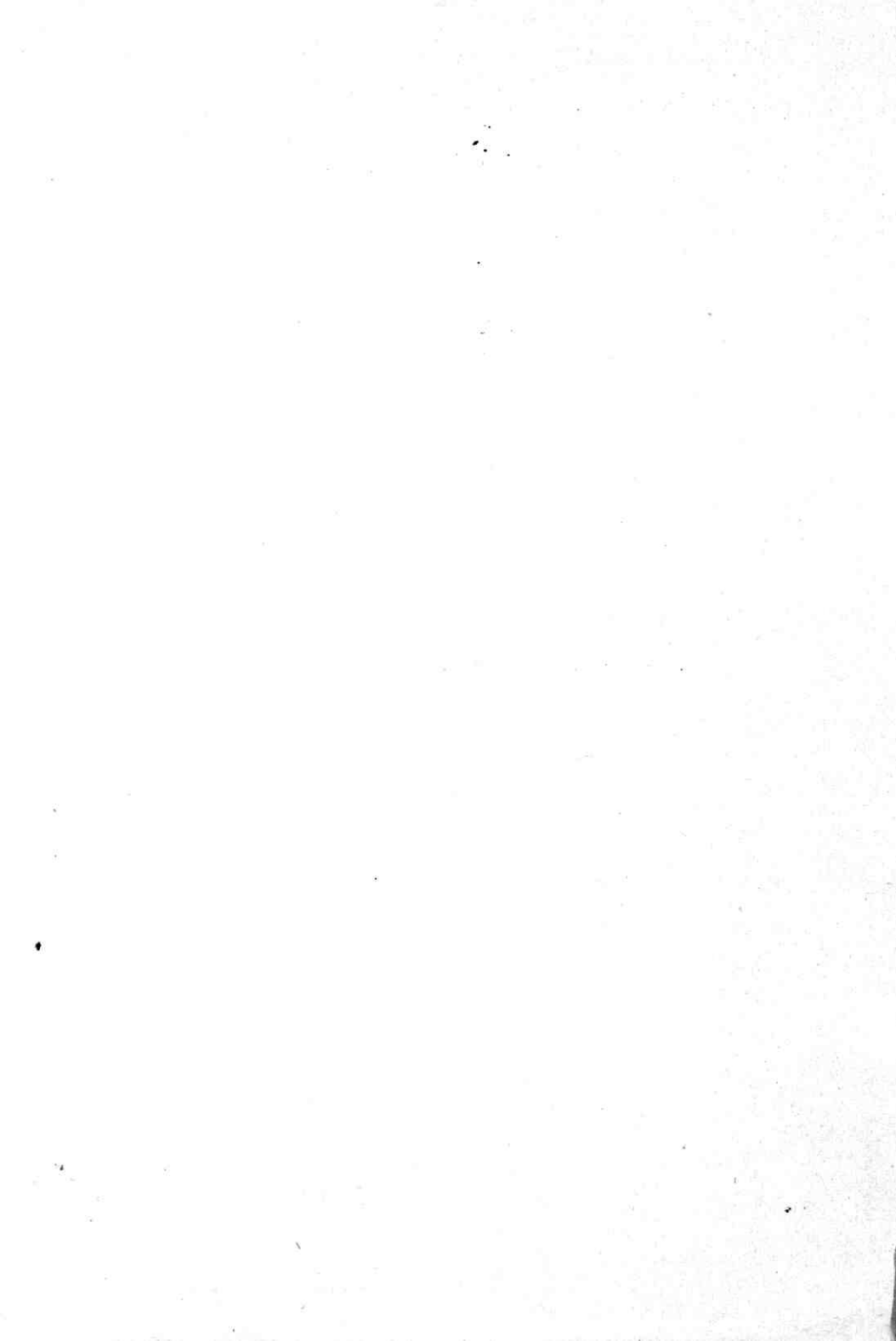
OF VRIJ-ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

MET

CONCEPT-STATUTEN

voor de Organisatie, enz.

PROGRAM VAN BEGINSELEN

DER

Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire Partij.

(Voorloopig vastgesteld te Utrecht 15 November 1897.)

ARTIKEL 1.

Zedelijkheid en recht, gezag en vrijheid, en derhalve ook de instellingen welke dienen om die te handhaven en te bevorderen, vinden hunnen grondslag (niet in den volkswil noch in het goedvinden en onderling overleg der menschen, maar) in eene in de Heilige Schrift geopenbaarde ordening Gods, welke ook op staatkundig gebied richtsnoer en toetssteen in alles moet wezen.

ART. 2.

De bestaande maatschappij heeft zich ontwikkeld overeenkomstig de door God geschapen, maar door de zonde misvormde menschelijke natuur; de gang dier ontwikkeling mag derhalve niet naar willekeur verwrongen, doch moet bij het licht van Gods Woord verder geleid worden, opdat en de maatschappelijke toestanden en de daarop passende rechtsregelen voldoen aan hetgeen God gebiedt.

ART. 3.

Het Koningschap is onder Gods leiding de vrucht van de natuurlijke ontwikkeling van 's Lands Historie en daarom terecht in onze Grondwet bevestigd.

ART. 4.

Naar het in Nederland geldend staatsrecht is de Koning Souverein, en als zoodanig alleen voor den rechterstoel van God verantwoordelijk. Evenzeer als allen, die onder den Koning met eenige regeeringstaak zijn belast, is de Souverein gebonden aan de instellingen en bepalingen, die door Hem-

zelve met gemeen overleg der Staten-Generaal in het algemeene welzijn en ter bewaring en verdediging van de volksrechten en volksvrijheden worden vastgesteld.

ART. 5.

De Staten-Generaal zijn belast met eene bij de Grondwet aangewezen taak. Deze behooren zij steeds met eerbiediging van de bestaande wet en van de eischen van een goed bestuur te vervullen, zonder te beproeven de Regeering (bij voorbeeld door onthouding van de gelden, die voor den geregelde gang van zaken onmisbaar zijn,) feitelijk aan hun wil en inzicht te onderwerpen.

ART. 6.

De Volksvertegenwoordiging is geroepen om naar eigen inzicht de belangen van het volk als een geheel te bevorderen. Daar dit beginsel in Art. 86 der Grondwet is neergelegd, is het niet enkel met den geest van ons staatsrecht, maar ook met de Grondwet in strijd, indien de leden der Staten-Generaal door eenigerlei belofte of ruggespraak hunne zelfstandigheid bij het beoordeelen der te nemen maatregelen prijsgeven. Bij de vervulling hunner taak hebben die leden steeds op onpartijdige wijze aller belangen, en niet alleen of allereerst de belangen hunner kiezers in het oog te houden. Dit alles sluit echter niet uit, dat de afgevaardigden zedelijk verplicht zijn hunne kiezers in te lichten over hunne handelingen en beginselen.

ART. 7.

Ter ontwikkeling van het politieke leven der Natie worde zooveel mogelijk de persoonlijke en rechtstreeksche deelneming van de ingezetenen van gewest en gemeente aan hetgeen ter bevordering voor de publieke zaak noodig is in de hand gewerkt. De toekenning van kiesrecht ter vorming van publieke lichamen en de inrichting van het kiesstelsel houde daarmede verband.

ART. 8.

De Overheid is geroepen om met alle kracht mede te werken tot vordering van het Koninkrijk van Jezus Christus. Zij moet zich onthouden van inmenging in kerkelijke aan-

gelegenheden, van het verleen van eenig bijzonder privilege of hulp aan eenige kerk of van het begunstigen of benadeelen van iemand wegens zijne persoonlijke overtuiging, opdat Jezus Christus gediend worde om Hem zelve en niet om uiterlijke eer of voordeel, hetgeen met eene ware Godsvereering in strijd is.

Datgene wat van Overheidswege voor altijd aan eenige kerk is toegekend, behoort evenals haar privaatsvermogen door de Overheid te worden geëerbiedigd en beschermd; eene toezegging van uitkeeringen enkel op grond van algemeen belang kan, bij verandering van maatschappelijke toestanden, worden ingetrokken, doch dan zóó dat voor de belanghebbende kerken geene gevaarlijke schokken ontstaan.

ART. 9.

In onze koloniale bezittingen behoort eene onbaatzuchtige staatkunde te worden gevolgd, en, speciaal in Oost-Indië, het zedelijk en materiëel belang van de oorspronkelijke bewoners op den voorgrond te staan.

Met eerbiediging van het beginsel van godsdienstvrijheid behoort onze Regeering zich bewust te zijn van hare roeping als Christelijke Overheid ook tegenover het Mohammedanisme en het heidendom, en er dienvolgens onder anderen voor te waken, dat de Zending in haren arbeid niet slechts op geenerlei wijze belemmerd maar ook krachtig gesteund worde.

ART. 10.

Het onderwijs der kinderen behoort in de eerste plaats tot de taak der ouders of hunner plaatsvervangers. Daarom moet gestreefd worden naar vrije volksscholen. Toch is de Overheidszorg daarbij onmisbaar, zoowel om te voorzien in de financiële behoeften, als om te zorgen, dat het onderwijs, onverschillig in welke richting het gegeven worde, aan de eischen van goed onderwijs voldoet.

De bloei van het hoogere onderwijs moet van Overheidswege krachtig worden bevorderd. Daarbij dient eenzijdigheid te worden vermeden en alles gesteund wat het door particulieren te geven hoogere onderwijs tot ontwikkeling kan brengen.

ART. 11.

De Overheid heeft te waken voor de eerbaarheid op openbare plaatsen. Zij is verplicht met bestrijding van alles, wat aan de ontucht een schijn van wettigheid kan geven, mede te werken tot bevordering van een eerbaar leven en tot beteugeling van wanorde en onzedelijkheid, voor zoover die zich in het openbaar vertoont.

ART. 12.

Op de Overheid rust de zorg voor de openbare gezondheid, maar deze verplichting brengt niet mede het recht om iemand te dwingen zich of zijne kinderen te onderwerpen aan kunstbewerkingen waartegen hij bezwaar heeft.

ART. 13.

De Overheid behoort krachtig op te treden ter bescherming inzonderheid van hen die buiten machte zijn zichzelven te beschermen, niet alleen dus van kinderen, maar ook van volwassenen; zij neme de noodige maatregelen ter bevordering van Zondagsrust en ter bescherming van de veiligheid van personen in fabrieken en werkplaatsen; zie toe op de bewoonbaarheid hunner woningen en behoede hen zooveel mogelijk voor onrechtvaardige bejegening.

Het belastingstelsel late toe, dat de lasten van wie te zwaar worden gedrukt op de sterkeren worden overgebracht, mits dit niet ten doel hebbe de economische verhoudingen te veranderen of de eene maatschappelijke klasse ten koste der andere te bevoordeelen.

ART. 14.

Het behoort niet vrij te staan zich door plaatsvervanging aan de verdediging des lands te onttrekken, tenzij de noodzaak blijke, maar de Overheid zorge, dat de krijgslasten tot het noodzakelijke beperkt blijven, en bevordere ook in het leger, in de kazerne en op de vloot het leiden van een eerbaar en ordelijk leven.

CONCEPT-STATUTEN

VOOR DE

Organisatie der Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire partij.

I. Van de Kiesvereenigingen.

ARTIKEL 1.

Waar zulks doenlijk is wordt eene plaatselijke Kiesvereeniging opgericht, die zich ten doel stelt de beginselen der Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire partij te bevorderen en bij de verkiezingen voor leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal de kiezers te leiden.

ART. 2.

Elke plaatselijke Kiesvereeniging behoudt hare zelfstandigheid ten aanzien der vraag of, in hoeverre en op welke wijze zij ook bij verkiezingen voor bestuurs-colleges zal optreden.

Zij is bij hare handelingen ten deze alleen gebonden aan haar beginsel.

ART. 3.

Bij huishoudelijk Reglement worden bepaald de plaats, waar de Kiesvereeniging wordt gevestigd, de gemeente of gemeenten welke zij omvat en de vereischten voor het lidmaatschap, en worden de samenstelling van het bestuur en de orde van werkzaamheden geregeld.

Dit Reglement wordt vóór de definitieve vaststelling ten fine van advies aan het Provinciaal Comité toegezonden.

II. Van de Districts-Comités.

ART. 4.

In elk der Kiesdistricten, bedoeld in Art. 127 der Kieswet, wordt een Districts-Comité opgericht, dat zich ten doel stelt bij de verkiezingen voor lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal de kiezers in het district te leiden en te dienen van advies.

Het Districts-Comité wordt gevestigd en vergadert in de hoofdplaats van het kiesdistrict.

ART. 5.

Het Districts-Comité wordt samengesteld uit afgevaardigden van de plaatselijke Kiesvereenigingen in het district.

Tenzij bij huishoudelijk reglement anders wordt bepaald brengt iedere Kiesvereeniging een gelijk getal stemmen uit.

ART. 6.

De afgevaardigden spreken en stemmen naar eigen overtuiging.

Over zaken wordt mondeling gestemd, over personen met gesloten briefjes.

ART. 7.

Alle leden van plaatselijke Kiesvereenigingen, alsmede allen, die door het Bestuur van het Districts-Comité worden toegelaten, hebben toegang tot en recht van spreken in de vergaderingen.

ART. 8.

De samenstelling van het Bestuur en de orde van werkzaamheden worden in het huishoudelijk reglement geregeld.

Daarin wordt tevens bepaald welk deel der ontvangen contributies elke Kiesvereeniging in de kas van het Districts-Comité jaarlijks zal moeten storten.

Het huishoudelijk reglement wordt aan het Provinciaal Comité medegedeeld.

III. Van de Provinciale Comité's.

ART. 9.

In elke provincie vereenigen zich de in die provincie gevestigde Districts-Comité's tot het vormen van een Provinciaal Comité.

Het Provinciaal Comité houdt zijne vergaderingen in de hoofdplaats der provincie.

ART. 10.

Het Provinciaal Comité wordt samengesteld uit afgevaardigden der Districts-Comité's, die daartoe elk twee personen afvaardigen.

Zoolang in een district slechts ééne plaatselijke Kiesvereniging bestaat, kan dezelve, namens het district optredende, één afgevaardigde naar het Provinciaal Comité zenden.

ART. 11.

De afgevaardigden brengen ieder ééne stem uit. Zij spreken en stemmen naar eigen overtuiging.

Over zaken wordt mondeling gestemd; over personen met gesloten briefjes.

ART. 12.

Het Bestuur van het Provinciaal Comité bestaat uit drie leden, welke de functiën van Voorzitter, Secretaris en Penningmeester onderling verdeelen.

Telken jare treedt één lid van het Bestuur af, doch is terstond herkiesbaar.

ART. 13.

Het Provinciaal Comité vergadert zoo dikwijls als het zulks noodig acht. Alle leden van Districts-Comité's in de provincie alsmede allen, die door het Bestuur worden toegelaten, hebben toegang tot en recht van spreken in de vergaderingen.

ART. 14.

Het Provinciaal Comité dient de Districts-Comité's en de plaatselijke Kiesvereeningen van advies over hunne huishoudelijke reglementen.

ART. 15.

Het Provinciaal Comité onderhandelt namens de Districts-Comité's over het stellen van candidaten met de Districts-Comité's en met andere partijen in de provincie.

Ingeval het, door de meerderheid der Districts-Comité's in de provincie daartoe gemachtigd, met andere partijen onderhandelt, zijn zijne besluiten dienaangaande bindend voor alle aangesloten Districts-Comité's.

ART. 16.

Ter dekking van de huishoudelijke uitgaven van het Provinciaal Comité draagt elk der Districts-Comité's een gelijk bedrag bij; Kiesvereeningen, als in Art. 10, tweede lid, bedoeld, dragen de helft van het bedrag bij.

IV. Van de Algemeene Commissie van Advies.

ART. 17.

Elk Provinciaal Comité vaardigt één of meer leden of personen af ter vorming van eene Algemeene Commissie van Advies.

ART. 18.

Deze Commissie vergadert op eene door haar te bepalen plaats zoo dikwijls zij dit noodig acht.

Zij is bevoegd in haar midden al diegenen toe te laten, die zij goedvindt.

ART. 19.

De Algemeene Commissie van Advies dient de Provinciale Comité's, en in provinciën, waar nog geen Provinciaal Comité bestaat, de Districts-Comité's of plaatselijke Kiesvereeningen van advies, maar is niet bevoegd deze door eenig partijbesluit te binden.

Zij is bevoegd voorstellen te doen tot wijziging of aanvulling van het Program van beginselen. Te dien einde roept zij alle aangesloten Kiesvereeningen op tot eene algemeene vergadering.

ART. 20.

De Algemeene Commissie van Advies kiest uit haar midden een bestuur van vijf leden, die onderling de functiën van Voorzitter, Onder-Voorzitter, 1sten en 2^{den} Secretaris en Penningmeester verdeelen.

Telken jare treedt één lid van het Bestuur af, doch is terstond herkiesbaar.

V. Slotbepaling.

ART. 21.

De Algemeene Commissie van Advies, de Provinciale en Districts-Comité's en de plaatselijke Kiesvereeningen in deze Statuten bedoeld, staan allen op den grondslag van het Program van beginselen der Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire partij, voorloopig aangenomen en vastgesteld te Utrecht den 15 November 1897.

Bijlage I.

Model-Huishoudelijk Reglement eener Plaatselijke Kiesvereniging.

ARTIKEL 1.

De Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire Kiesvereniging: [„¹⁾”] te stelt zich ten doel de beginselen der Chr.-Hist. of Vrij-Antirev. partij te bevorderen en bij verkiezingen voor lid van de 2de Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict [en voor lid der Provinciale Staten van in het kiesdistrict en voor lid van den Gemeenteraad van] de kiezers te leiden en te dienen van advies.

Zij stelt zich op den grondslag van het Program van beginselen dier partij, voorloopig aangenomen en vastgesteld te Utrecht den 15 November 1897.

ART. 2.

Alle meerderjarige mannelijke ingezetenen der gemeente[n] [en] kunnen lid der Kiesvereniging zijn, mits zij hunne instemming met bovengenoemd Program betuigen.

Alleen zij, wier namen voorkomen op de laatst vastgestelde kiezerslijst[en] dier gemeente[n] zijn tevens stemgerechtigd.

ART. 3.

Een lid, wiens handelingen in strijd zijn met het beginsel der Kiesvereniging, kan van zijn lidmaatschap vervallen worden verklaard, doch niet dan nadat hem de gelegenheid is gegeven verklaring van zijne handelwijze te geven.

ART. 4.

Elk lid betaalt eene jaarlijksche contributie van ten minste f , welke in het begin van het jaar wordt geïnd.

Het verenigingsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

ART. 5.

Van de ontvangen contributiën wordt jaarlijks aan de kas van het Districts-Comité te afgedragen zoodanig deel

¹⁾ b.v. „Gezag en Vrijheid.”

als bij het huishoudelijk reglement van dat Comité is of zal worden bepaald.

ART. 6.

Het Bestuur bestaat uit [ten hoogste en ten minste] leden.

Telken jare [om de twee jaar] treden volgens rooster leden van het Bestuur af; de aftredenden zijn terstond herkiesbaar.

Het Bestuur kiest uit zijn midden een Voorzitter, een Secretaris en een Penningmeester.

ART. 7.

Het Bestuur belegt eene vergadering telkens wanneer het zulks noodig acht, wanneer het Districts-Comité het daartoe uitnodigt of wanneer het door ten minste leden met schriftelijke opgaaf van redenen wordt gevraagd.

Het Bestuur bepaalt tijd en plaats der vergadering.

ART. 8.

In de niet-openbare vergaderingen kan op voorstel van het Bestuur ook aan niet-leden toegang tot en recht van spreken in de vergadering worden verleend.

ART. 9.

Elk lid ontvangt ten minste drie dagen vóór het houden der vergadering een oproepingsbrief met vermelding der te behandelen onderwerpen.

Voorstellen, vreemd aan de orde van den dag, kunnen alleen met goedvinden der vergadering in behandeling worden genomen.

ART. 10.

Over alle zaken wordt mondeling gestemd; over personen met gesloten briefjes.

ART. 11.

Wijzigingen in dit Reglement kunnen alleen worden tot stand gebracht nadat in eene vorige vergadering het voorstel daartoe, behoorlijk geformuleerd, is ingediend en behandeld.

Bijlage II.

Model-Huishoudelijk Reglement voor een Districts-Comité.

ARTIKEL 1.

Er bestaat een Districts Comité te dat zich, overeenkomstig de Statuten der Christelijk-Historische of Vrij-Antirevolutionaire partij, ten doel stelt bij de verkiezingen voor lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal de kiezers in het district te leiden en te dienen van advies.

Het Comité stelt zich op den grondslag van het Program van beginselen dier partij, voorloopig aangenomen en vastgesteld te Utrecht den 15 November 1897.

ART. 2.

Elke der plaatselijke Kiesvereenigingen in het district vaardigt één lid en één niet-lid van haar bestuur ter vorming van het Districts-Comité af.

Het mandaat der afgevaardigden moet telken jare worden vernieuwd.

ART. 3.

Elk der afgevaardigden brengt ééne stem uit.

Bij afwezigheid van zijn mede-afgevaardigde van dezelfde plaatselijke Kiesvereeniging brengt hij twee stemmen uit.

[of wel (zie art. 5 der Statuten):

De door elke plaatselijke Kiesvereeniging aan te wijzen afgevaardigde brengt namens haar, naar gelang van het aantal stemgerechtigde leden, dat zij blijkens de aan het Bestuur van het Districts-Comité telken jare over te leggen ledenlijst telt, voor elke . . stemgerechtigde leden ééne stem uit.

De andere afgevaardigden hebben slechts eene raadgevende stem.]

19196 ff

ART. 4.

Het Districts-Comité kiest uit zijn midden een bestuur van drie leden, die onderling de functiën van Voorzitter, Secretaris en Penningmeester verdeelen.

Telken jare treedt een lid van het bestuur af, doch is terstond herkiesbaar.

ART. 5.

Het Districts-Comité vergadert zoo dikwijls als het bestuur dit noodig acht of het door de afgevaardigden van ten minste twee Kiesvereeningen met schriftelijke opgaaf van redenen wordt gevraagd.

Het bestuur bepaalt tijd en plaats der vergaderingen.

ART. 6.

Ten minste vier maanden voor de algemeene verkiezingen, bij tusschentijdsche vacature zoodra mogelijk, roept het Bestuur de plaatselijke Kiesvereeningen op om zich over het stellen van een candidaat te beraden, met opgaaf van den termijn binnen welken candidaturen kunnen worden ingeleverd.

Elke plaatselijke Kiesvereniging is bevoegd eene candidatuur in te dienen.

ART. 7.

Het Bestuur vergewist zich, voor zooveel noodig, van de beginselen der voorgedragen candidaten, en belegt zoo spoedig mogelijk eene vergadering van het Districts-Comité, waarop eene definitieve candidaatstelling geschiedt.

ART. 8.

Elke plaatselijke Kiesvereniging stort jaarlijks in de kas van het Districts-Comité $\frac{1}{10}$ van het bedrag, door haar aan contributiën geïnd.

Hieruit wordt mede betaald de jaarlijksche bijdrage aan de kas van het Provinciaal Comité.

STOOMDRUKKERIJ, D. VAN SIJN & ZOON. — ROTTERDAM.